

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - - 12 korona
Félévre - - - - - 6 korona
Negyedévre - - - - 3 korona
Egyes szám ára - - 8 fillér.

Telefon szám 6.

HATÁRŐR

UJVIDÉK
1907. aug. 22. csütörtök

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ujvidék, Ferencz József-tér

Kéziratokat nem adunk vissza

Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

A szerb radikálispart kilépése.

A *Határőr* volt az egyedüli magyar újság, mely már napokkal ezelőtt biztos értesülések nyomán megírta, hogy a szerb radikálisok rövidesen, néhány óra múlva a szerb-horvát koalícióból kifognak lépni.

Az események nekünk adtak igazat, amennyiben a szerb radikálisok vasárnap a *Snpilók* kétes társaságát egyszerűen faképnél hagyták.

A *Zasztava*, a radikális pártnak organuma hétfőn a nagy szerb ünnep dacára is megjelent. Vezércikkében foglalkozik a szerb radikálisoknak a szerb-horvát koalícióból való kilépésével. Ezen cikkben foglalkozik a kilépésnek történetével és okaival. Horvát-szerb koalíció vezérő és választmányi bizottságának ülése szombaton 1 órakor délután volt. A radikális part *Dr. Novák Svetisláv* és *Dr. Csupovits Pláta* által volt képviselve. A horvát jogi partot *Rojc Zagorac* és *Akacsics*. A horvát haladó partot pedig *Dr. Lorkovich* és *Wildér*, a szerb önálló partot *Pribicevits Szvetozir* és *Stofanovits Bogdán* képviselték. A gyűlésen *Suskan Grga* jogpárti elnökölt. Mindjárt az ülés elején a szerb radikálispart megbizottjai felolvasták a kilépési nyilatkozatot. Ezen érdekes nyilatkozat a következőleg hangzik:

„A tek. szerb-horvát koalíció vezető és választmányi bizottságának. Zágrábban.

A szerb radikális part megbizottjai már a horvát-szerb koalíció vezérő bizottságának ülésében panaszkodtak, a szerb önálló pártnak a radikálisok ellen

történt ellenséges támadása miatt. Az önálló part nem szüntette meg ellenséges támadását a szerb radikális part ellen, hanem ezen ellenséges indulatát a népgyűlésekre is átvitte; ezt bizonyítja az önálló part legutóbbi pakráci gyűlése is.

Ezen a radikálisok ellen irányuló harcra az önálló part belevonta a horvát koalíció partját is.

A kilépésnek közelebbi okai ismeretesek.

A radikális part központi választmánya a napokban egy felhívást fog kiadni, melyben a szerb népnek ezen dolog kimerítően tudtára lesz adva.

Miután a radikális part megbizottjai a koalíció vezérő bizottságának ülését elhagyták, a visszamaradt 3 part folytatta működését. Az ülés, mely igen heves volt, 7 óráig tartott. Semmiképen sem volt lehetséges a képviselők kandidálását illetőleg megegyezésre jutni.

Csak néhány kerületre nézve történt megegyezés.

A kerületek legnagyobb részében a koalíció valamennyi partjának szabad kezét engedtek. A koalíció valamennyi partjának jogában áll kompromissumot kötni a választás alkalmával, bármely parttal, amely a koalíció 1906-ik évi kiáltványának alapján áll. Ebben befoglaltatnak valamennyi partok, a szocialisták is, kivéve a Frank partot.

Hogy a választási kompromissumhoz nem jutottak annak leginkább okozói az önálló és a horvát haladó partiak, kik a jogpártiak ellenében összetartottak. Különös a jogpártiak szlavoniai szervezkedése ellen, melynek organuma a

„*Narodna Odbrana*“. A horvát haladó part 12 választó kerületet kért, amelyek eddig a szerb radikálisok és a horvát jogpárthoz tartoztak.

Pribicevits a „*Szrobzan*“ szerkesztője magára vállalta a szerb radikális part megtámadását a nép előtt, olyképen, hogy kilépésüket azzal magyarázza, hogy *Rakodczay* bán szolgálatába léptek.

Az önállópart lándzát tört a horvát ügy érdekében, csak hogy mandátumjait megóvhassa és a radikálisokat visszaszorítsa.

Ekkép már 2 héttel ezelőtt megengedték, hogy az eddig radikális szerb kerületben, *Gradiskában* *Baday* lett kandidálva, *Illok*on, amely szinte radikális kerület, *Nikolic* volt bányhelyettes lett jelölve.

A szerb radikális part a választási harcra önállóan fog belemenni, és biztos abban, hogy nagy eredménnyel fog ezen harcból megtérni, mert a radikálisok a szerb önálló és horvát haladó parttal való szövetségében, csak a rövidebbet húztak, és a *fumei* és *zárai* resolúció kedvéért sokat áldoztak.

Kezei ismét szabadok és a nagyobb eredmény is biztos.

A radikális part mindaddig nagy türelemmel volt ezen támadások iránt, míg arra a meggyőződésre nem jutott, hogy ezen támadások által Horvát- és Szlavonországban a szerb népnek érdekei veszélyeztetve lettek.

Ezen okból a radikális part központi választmánya elhatározta, hogy *továbbra is a fume-zárai resolúció alapján megmaradva a szerb-horvát koalícióból kilép,*

Tisztességes asszony.

— A *Határőr* eredeti tárcája. —

Irta: Ofner Hugó.

Szegény Kovács Manóval fordult egyet a világ. Vastag izzadtságesepek gyöngyöztek jóságos, elhízott homlokán. Amikor elhagyta a bírósági tárgyaló termet, annyira megsemmisülve, tehetetlennek érezte magát a ragyogó szépségű, tiszta tekintetű önérzetes asszonnyal szemben, aki neki 5 éven át a felesége volt — a mai nappal pedig oly fris-eséggel és nyugodt bizottsággal bonyolította le a köztük lévő valóper utolsó aktusát, hogy Kovács Manó a szörnyű ébredés hatása alatt ott a törvényszék folyóóján sirni kezdett, keservesen sirni kezdett.

Kovács Manónak legény korában 5 év előtt még kintű üzlete volt. Tehát nagyon szivesen látott vendég volt Kádárék házában. Kádár papának a felvárosi tekintélyes hentesmesternek 6 leánya volt. De ezek között is a legszébb az Olga volt. Szegény Kovács Manó

még álmodni sem merte, hogy Olga valaha az ő felesége lehet. De *Olgácska* igen okosan, a férfiaknak csak 2 féle fajtáját különböztette meg: Jó és rossz partie. A házasság egy szükséges rossz, a férj pedig szintén szükséges, de igen hasznos háziállat.

Mi sem természetesebb tehát, hogy *Olgának* Manóval mindig nagyon biztatón kacér volt a tekintete, a szigorú erkölcsű Kádár mamának meg oly végtelenül engedékeny és elnézően olvadékony lett az erényes szigorra, hogy hogy nem, de Kovács Manó a szép *Olgával* mindig egyedül maradt otthon a szobában.

Természetes, hogy Kovács Manó 2 hónap alatt yólegény lett, maga sem tudta, hogy történt. Ő nem tehetett róla szegény.

Mikor az esküvő lezajlása után a boldogságtól részeg Manó szép oráját a fényesen berendezett új lakásukba vitte, lelkében szentül megfogadta, hogy egész életét az ő *Olgájának* fogja szentelni és csak neki fog dolgozni, Olga pedig roppantul örült a szép szönyegeknek és selyem függönyöknek Olga öregei pe-

dig vejük jó üzletére gondolva meglegedetten dörzsölték kezeiket. Szóval a legsikerültebb házasságok egyike vette kezdetét.

A mi ezután következik, az egy csöppet sem érdekli többé a jó, kövér polgárokat. Hiszen az esküvő megvolt, ezzel 2 fiatal ember életsorsának elintézésében, az utolsó aktus megtörtént, ami azután következik, az teljesen mellékes.

Manó és Olga végig éltek 5 éven át azon gyakori, csendes tragédiák egyikét, a melyek irtozatosságukban sokkal kegyetlenebbek, a hangos revolver durranások, de rövidesen végződő katasztrófáknál. Olga Manót nem szerette, tehát csakhamar megunta, ezt követte az undor, ennek pedig természetes fejleménye: a halálos gyűlölet a férj iránt, akivel éjjelnappal együtt él. Jó Manó meg sehogysem tudta megérteni, hogy az esküvő előtt oly csábító Olga, hogy tudott annyira megváltozni.

Kétségbeesett küzdelmet folytatott *Olgának* mindinkább elhidegülése ellen, önfeláldozó szolgáléküségével, csúszó-mászó alázatosságával persze csak azt érte el, hogy az asszony

„Waltham“

A LEGMEGBIZHATÓBB
ZSEBÓRA
KIZÁRÓLAGOS ELÁRUSÍTÓ

Regényi István

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, LÁTSZERÉSZ, VÉSNÖK. Legnagyobb raktár arany,

ezüst és drágakő ékszerekben, látszerészeti, olkkokban legdusabb
ohinal ezüst raktár.

felhatalmazván bennünket, hogy ezt tudomásul hozzuk.

Kelt Zágrábban, 1907 augusztus 17.

Dr. Csuporits Plato
Dr. Novák Svetisláv
mint a szerb radikális párt megbízottja.

Ezen nyilatkozat felolvasása után a szerb radikális párt megbízottjai egyzsersmind kijelentették, hogy az ő mandátumjuk mint a koalíció vezérlő bizottságának tagjai megszűnt, az ülést elhagyták. Előzőleg *Dr. Tuskan Grga* szót emelt és kéri a szerb radikális párt megbízottjait, hogy ez ne legyen az utolsó szavuk, mert reméli, hogy még találnak módot a dolgok kiegyenlítésére. *Dr. Novák* kijelenti, hogy neki és *Dr. Csupovitsnak* lehetetlen újabb tárgyalásokba bocsátkozni, mert ezen fenti nyilatkozat egyhangulag hozatott a szerb radikális párt központi választmányában és pedig a párt hiveinek kívánságára. *Dr. Lorkovich és Pribicevics* szintén nyilatkozni akartak, de a radikális párt megbízottjai azt megelőzőleg eltávoztak, mert ezen ülésben tovább maradni hajlandók nem voltak.

A szerb radikális párt tehát otthagya *Supilonak*, ezen vakmerő politikai bravó által vezetett magyarfaló társaságát. Otthagya, mert nem akarja ennek a társaságnak államellenes gazságait fedni és megtagad velük minden közösséget. Örömmel köszöntjük szerb testvéreink újabb hazafias cselekedetét, melylyel ékes tanúbizonyságot tettek, hogy barátságuk őszinte és velünk magyarokkal igaz testvéri egyetértésben és szövetségben akarnak élni.

Horvátországban és Szlavóniában még sok magyar lakik. Ezeknek hazafias és becsületbeli kötelessége a külszöbön álló választásokon mindenütt a szerb radikális párt jelöltjeire leszavazni.

Erre különben legközelebb még visszatérünk.

„Nem kerültünk kelepcebe.

— A Zasztava vasárnapi cikke. —

Sokszor megirtuk már a „Zasztava“-ban, hogy bánt el mindig velünk az osztrák. Évszázadokon át felhasználták az osztrákok bennünket s mi megengedtük, hogy kihasználjanak. S valahányszor szükségük volt ránk a magyarok ellen, mindig ez járta: „Hol vagy

zsarnoka lett a háznak. De Manó azért boldog volt, mert hiszen nem volt a városban asszony, akinek Olgánál szebb ruhája, fogata és zsurjai lettek volna, aztán meg egy-egy ilyen ajándék alkalmával Olga még vele szemben is tudott nyájas és kedves lenni.

Egy szóval, mint látják, mintaházasság volt. A csendes, tiszta polgári lakások legnagyobb része ily borzalmasságokat rejtenek magukban. A nyárspolgárok sivar, lélek nélküli, izgalommentes élete ez, amelybe behizunk és belebutulunk? Kegyetlen hideg légkör ez. Egy szentség van — a formáság és egy feltétlen tilalom — a gondolkodás. Azaz gondolkodni szabad, ha t. i. a — gyomrunkról van szó, mindezt e házasság története is bizonyítani fogja.

Mert tudvalevő, hogy Kovács Manót utólérte a minden kereskedőt fenyegető végzet — a csőd. Ezt Olga nem tudta túlélni, — legalább Manó oldalán nem. Manó beleszédült a gyorsaságba, mellyel házasságának ügye a bíróság elé jutott.

Manó előtt rettenetes fényben állott most már a felesége. Tisztán látott, de lelke hite pusztult bele. Manó ott állt a törvényszék folyosóján és sirt, elvesztette vagyonát, otthonát, hitvesét; a tárgyalóterem ajtaja kinyílik,

Krályevics Márkó testvér? és amikor általul, ígért jogainkat meg kellett volna kapnunk, mindig ezen szavakkal válaszoltak: „Menj el innen Te ismeretlen levente!”

Mi voltunk a husáng, melyet a kuczokban tartottak. És mindig ezen husággal fenyegették meg a magyarokat: „Ha nem engedtek, látjátok ezt a vesszőt?! azzal majd ellátjuk bajotokat!” A mikor pedig megegyeztek a magyarokkal, akkor azt mondták: „Itt van nektek ráadásul a bot is a kuczokban. Törjétek össze és dobjátok a szemétre. Tegyetek velük, amit akartok. Így bántak el velünk az osztrákok évszázadokon át és így a többi magyarországi nemzetiségekkel. Ne okoljuk őket. Mi vagyunk a hibások. Évszázadok kellettek, hogy megismerjük őket, hogy lelepleződjének. És minden nekik teljesített szolgálat után mindig csak rosszul jártunk, mert egyenesen a mi bőrünkre alkudoztak és — el is adták azt. Így sikerült az utóbbi időben az osztrákoknak léprecsalni a románok nagy részét is, mint például *Dr. Popovics Aurélt* és másokat. Ez az a *Popovicsin*, aki megírta azt a bizonyos könyvet „Grossösterreich” (Nagy-Ausztria), a melyben nekünk szerbeknek is ad „Vojvodinát” (vajdaságot), azonban nagyon csonkát, mert abból a bizonyos vajdaságból jó nagy részt a románok részére koboz el. Az Ausztria és Magyarország közti küzdelem ideje alatt indított meg ez az ujság Bécsben. Célja az volt, hogy a nemzetiségeket megnyerje Bécsnek. Természetes, hogy ígér nekik, amit csak kívánnak és nem kívánnak. Igaz, hogy ez semmibe sem kerül. Azonban a románok sem ültek fel neki, mi szerbek még fejünket sem mozdítottuk. Így próbálkozott ez az ujság. És mi történt? Amint az osztrák kormány a magyar kormányval a legnehezebb kérdésekben megegyezett és egyetértésre jutott, a magyar politikusok egyszerre rendet csináltak. A „Nagy Ausztria” kiadója, Schoenhagen ki lett utasítva Ausztriából és egyszerre visszavonultak mindazok az osztrákok, akik addig hathatósan támogatták az ujságot pénzzel és másként is. A társaság, mely azt az ujságot kiadta, szétbomlott.

A mi szerencsénk és sok másé, hogy nem estünk a nekünk felállított kelepcebe. Jó ideig huzhattuk volna az osztrák kocsit, hogy aztán cserben hagyjanak bennünket és átadjanak kegyelemre a magyaroknak, hogy azok azután minket, mint azt a bizonyos suhángot összetörjenek és a szemétre dobjanak.

Igaz, hogy most sem vagyunk boldogok. De még van egy csöpp reményünk, hogy a jövőben jobbra kell fordulniok a dolgoknak. Legalább nem huztunk osztrák taligát, hogy ezért egyrészt bosszút álljanak rajtunk, másrészt pedig kinevessenek.”

A szakértők a légszeszgyár megváltásáról.

— Több cikk. — (III.)

Továbbá a gázgyár által rendelkezésünkre bocsátott és a mellékletben közölt adatokat át-

a bíró karján, üde mosollyal suhog el mellette a szép, tiszta Olga — a tisztességes asszony.

(Második rész.)

Igazi nagyvárosi hajlék. Egy szoba, egy konyha, a szoba 2 családnak van kiadva albérléthe. A lakás tulajdonosa a konyhát lakják, anya és öt apró gyermeke. Ma valami különös izgalom vesz erőt rajtuk. Az anya gyermekeit mosdatja, takarítja a szobát, majd pedig boldog izgalommal ülnek és várakoznak. Hazavárják a család támaszát, büszkeségét, jóttevő kitartóját. A gyermekek tudják, hogy ma kellemes meglepetésekben lesz részük. Hiszen az ő jó, önfeláldozó 3 testvérjük jön haza. És csakugyan hazaérkezik szomoruan bágyadt mosollyal a család legidősebb leánya. Halvány, finom szépség, az éjjeli lepkék riktóan szomorú eleganciájával öltözve. Megelégedetten foglal helyet ujjongó családjá körében, a hol 1-2 év előtt ő is még rongyosan, neveletlenül, éhesen tengődött. Végtelenül nagy nyomorban voltak akkor, apjuk egy gyári szerencsétlenség folytán életét vesztette, az anya betegen képtelen volt ó gyermekének kenyeret keresni. Misem természetesebb, hogy a szép legidősebb leányt kellett prédának odaadni a kegyetlenül bűnös, éhes életnek.

vizsgálva azt látjuk, hogy értékcsökkenés címén a gázgyár csak szerszámok, raktári áruk és gázóráknál eszközölt leírást, ellenben épületekből, gázgyári berendezésekből, csőhálózatból semmiféle érték-leírás nem történt. Már pedig tekintve egyrészt a természetes avulást, minden gyárüzemnek elengedhetetlen feltétele, hogy értékcsökkenésnek megfelelő leírások eszközöltesse. Ezen értékcsökkenést a fenntartási számla egyáltalában nem ellensúlyozza, mert a fenntartási költségek csak a gázgyár üzemképes állapotban való tartására szolgálhatnak. Hogy a fenntartási költségek címén elszámolt összegek nem szolgálhatnak az értékcsökkenés ellen-súlyozására, annak maga a gázgyár is tudatában van, amennyiben a társaság augsburgi központjánál pl. 1905-ben az összes gázgyárak 290.762 márka és 52 pfenniget tévő összes tiszta hasznából egyéb tartalékozásokon kívül a törlesztési alapra 79.814 márkát, építkezések értékcsökkenésére 20.099 márka és 71 pfenniget fordított. Ez a leírás helyes és szükséges volt, de nem kellő helyen eszközöltetett, a mennyiben annak nem a tiszta haszon felosztása után, hanem a tiszta haszon megállapítása előtt az egyes műveknél van helye. Ennek alapján a város joggal megkövetelheti, hogy a megfelelő értékcsökkenések az újvidéki gázgyár számadásában a megfelelő évek hasznából leírassanak.

A leírások nagyságának a befektetési tőke az alapja. De ennek pontos értékét nem állapíthatjuk meg, miután a könyvek rendelkezésünkre nem bocsátattak. Azonban a mennyire becslés alapján megítélhetjük, egy ily terjedelmű gyár előállítás költségeit mintegy 400.000 koronára vesszük fel. A gázgyárnak egyes alkotó részei a dolog természetéhez képest nagyon egyenlőtlenül vannak avulásnak kitve, minek fogva az avulási százalékok a gyár aikatrészeihez képest meglehetősen eltérőek, minek folytán a pontos összegek tételenként külön volnának megállapítandók. A mi ismét csak a könyvek alapján lenne kivihető. Az, hisszük azonban, hogy nem térünk el lényegesen a helyes mértéktől, ha átlagban 2%-ot vesszünk fel minimális értékcsökkenés gyanánt. A 400.000 korona befektetési tőkét véve alapul-ez a tiszta jövedelmet 8000 koronával csökkentené. Az évi tiszta jövedelem átlaga tehát a szerelési haszonnal együtt évenként átlag 16.466 korona 13 fillérrel csökkentendő, vagyis a megváltás alapjául szolgáló átlagos évi jövedelem 36.345 korona 30 fillért tesz. A gázgyár felfogása szerint ez az összeg 6%-al volna töké-sítendő. Ebben a felfogásban azonban szintén nem osztozhatunk, mert hiszen a gázgyárnak értéke nem öt éves ciklusokban, hanem évről-évre változik és habár a szerződés öt évről öt évre tünteti fel a tökécsítés alapjául szolgáló kamatlábat, a dolog természetéből következő, hogy ha a megváltás nem egy öt éves ciklus végén történik, akkor ez az évenként egy tized százalékkal változó kamatláb az illető évnél a megfelelő százalékra egészíthető ki. Ezt az álláspontunkat igazolja egy ugyancsak ebből a szerződésből kifolyólag keletkezett precedens,

A leánynak szerencsétlenségére meg lelke is volt. Lázongó önérettel és megsemmisült büszkeséggel bocsátotta ez a hősnő testét áruba — a családjáért. Behunyt szemmel, tudatosan rohant lefelé a lejtőn. Lelke-teste pusztul bele.

A szerelem — a mi másnak a gyönyör forrása — neki a betegség és utálat. A társadalmi életnek semmi öröme, csak vétké, átka, lesz osztályrésze. Oh ti templomba járó, az életről mitsem tudó leánykák, kik felháborodva pirultok egy ilyen nőnek az említésénél is, ne felejtsetek, hogy nem bűnösökkel, hanem szerencsétlen, ártatlan áldozatokkal van dolgotok. A nyomor, a házasság intézménye kergeti őket elkerülhetetlen kényszerűséggel ebbe az életbe. Mert vajmi kevés kedvező életkörülmények között nevelkedő leánynak ez az életsorsa. A mi hősnőnk is, ha más gazdagabb, jobb és műveltebb környezetbe kerül, másképp alakul az élete. Testvérkét taníttatja, anyját gyógyíttatja, eltartja ez a szerencsétlen teremtés, és a mikor így jó-ságos mosolyával övéi körében látjuk ülni, e meleg, tiszta légkörben az ő személye is megtisztul, megbocsájtunk neki, sajnáljuk, tiszteljük — a tisztességtelen nőt.

Ha nem is ingyen, de mégis **Jól és olcsón** akar vásárolni, úgy ne mulassza el **STEINER GYULA** férfi- és női divatruházat az „Arany almához” hoz, Ujvidéken, Fő-utca 19. sz. alatt („Mödlingi cipőgyár” raktárával szemben,) megtekinteni, ahol is az **összes e szakmába vágó cikkek**, u. m.: férfi- és női-fehérműk, nap- és esernyők, harisnyák, nyakkendők, bőr- és szövött-keztük, csipkék, szallagok, női-kézimunkák és kézimunka kellékek stb. **a legnagyobb választékban** kaphatók.

a mennyiben a város által fogyasztott gázegységárak leszállítása a szerződésben szintén 5000 köbméteres fokozatok szerint van megállapítva, úgy hogy a város

5000 köbméter évi fogyasztásnál	2.5%
1000 köbméter évi fogyasztásnál	5.0%
15000 köbméter évi fogyasztásnál	7.5%
20000 köbméter évi fogyasztásnál	10.0%

árieengedésben részesül. Annak ellenére, hogy az árleengedések 5000 köbméterenként és 2.5%-ként vannak kitüntetve, tényleg a helyes uton haladva az elszámolás minden évben a közbeszű mennyiségek és százalékok figyelembevételével történik. Ez a tétel éppen ilyen módon alkalmazandó a megváltás kulcsára is, úgy hogy amennyiben a megváltás az 1908. év folyamán, tehát a szerződés 18-ik évének letelte után történne, akkor a tiszta jövedelmet nem 6, hanem 6.3%-kal kell tökesíteni.

Igy a helyes megváltási összeg 576,909 korona 52 fillér volna. Ezen összegért tartozik a társulat a 18-ik szakasz értelmében az összes légszuszvillagítási vállalatot minden hozzátartozóival együtt teljesen üzemképes állapotban jókarban átadni. De mint már fentebb jeleztük, a csőhálózat egy része igen súlyos kifogás alá esik. Kétségtelen, hogy sem a második szakasz szerinti kellő teljesítőképességnek, sem a negyedik szakaszban említett új légszuszvillagítási minden kívánalmainak, sem a tizenharmadik és tizennegyedik szakaszban kikötött építési feltételeknek nem felelnek meg a kovacsolt csövekből épített vonalak. Ezek a társulat által még az átadás előtt feltétlenül megfelelő öntöttvas vagy Mannesmann-csővel cserélendőek fel, még pedig a 2 hüvelykes átmérőjű kovacsolt csövek 2 hüvelykesekkel, az 1 1/2 hüvelykes és kisebb átmérőjűek pedig csupa 1 1/2 hüvelykes öntöttvas vagy Mannesmann csövekkel, mint a mely méreteken alul utcal gázvezetékeket létesíteni sehol sem szokásos. Ugyancsak helyrehozandók az átadás előtt az utcai lámpák, és az üzemnek netáni hiányosságai.

A tulajdonképpeni légszuszvillagítási vállalaton kívül a szerződés 18. szakasza értelmében a gyártelep forgalmához és fenntartásához szükséges és az átvételnél található anyagkészletek külön megváltandók az igazolt költségek kimutatása mellett. Ezen készlet leglényesebb részben szénből, kokszból, kátrányból, általában üzemi anyagokból fognak állni és így értékük is csak az átvétel alapján lesz megállapítható és átvételük különben is nem a megváltási alaptőke, hanem a forgó tőke terhére fog törlni. A fogyasztóknál felszerelt gázórák megváltására nézve a szerződés a várost nem kötelezi, míg a társulat az átvételt kívánja, még pedig a könyvterék alapján. A társulat iránti méltányosságból is az órák átvételét javasoljuk. Mivel azonban a társulat által kimutatott könyvterék nem a beszerzési árból való leírás által, hanem egy önként megállapított magasabb eladási ár alapján jött létre, a társulat által jelenleg 8187 korona 33 fillér a megfelelő arányban leszállítandó.

IV.

Az elmondottak után ama véleményünknek kell kifejezést adni, hogy a Tekintetes Városi Tanácsnak ez ügyben eddig tett intézkedései nézetünk szerint igen helyesek és a célnak leginkább megfelelőek voltak és tisztelettel javasoljuk, hogy a légszuszvillagítási megváltására szükséges további lépéseket is minél előbb fogantossítani méltóztatásuk. A társaság most már fel volna hívandó, hogy képviselőjét a szóbeli tárgyalások megejtése céljából küldje ki, könyveit pedig már előzetesen bocsássa a város rendelkezésére, hogy a tárgyalások idejére a város a szükséges tájékozódást megszerezhesse. Egyidejűleg lépések teendők a szükséges szén és egyéb anyag biztosítása érdekében, valamint a megváltáshoz szükséges összegnek beszerzése iránt. Az általunk előadottak alapján maga a megváltási összeg 576,909 korona 52 fillér leendő. Enhez járul az átveendő anyagértékeiért mintegy 15,000 korona, a gázórákért 7000—8000 korona, és forgótőkét, hogy a

vállalat pénzzel eléggé el legyen látva, 30,000 korona. Kerekszámában összesen 630,000 korona.

Amennyiben, a mi előrelátható, a társulat képviselői a megváltási összegnek általunk javaslatba hozott nagyságát nem lesznek hajlandók elfogadni, ez a várost semmi esetre se bírja arra, hogy az átvételt elhalassza, sőt ellenkezőleg minden erővel oda kell hatni, hogy legkésőbb 1908. február 25-én, ha kell bírói uton is tényleges birtokába vegye a város a gyárat és inkább az egyezkedésnek, vagy az esetleges peres eljárásnak végeig az általunk követelt összeget bírói letétbe tegye.

Ujvidéken és Budapesten 1907. augusztus hó.

Debreczeni Jenő,
gépészmérnök.

Pfeifer Ignác,
műegyetemi magántanár.

Nincs többé röpirat!

A belügyminiszter Ujvidékhez.

Tilos a sajtótermékek osztogatása.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a napokban felette érdekes rendeletet adott ki.

A miniszter betiltotta a röpiratoknak ingyen való osztogatását s ezzel megszüntette a szocialista pártnak taktikáját, amely a nyomtatott betűvel való kiméletlen támadásban különösen az utóbbi időben nyilvánult meg.

A szocialistáknak egyik erős fegyvere tudvalevőleg a röpirat. Ezzel harcoltak a polgári osztály ellen Amíg a küzdelem általános keretekben mozgott, addig a belügyminiszter beleavatkozására nem volt ok. Az utóbbi időben azonban a szocialisták, testületek és magánosok ellen oly kiméletlen hangu támadásokat intéztek, hogy többrendbeli panasz érkezett a belügyminiszterhez a röpiratokkal üzött támadások ellen.

A belügyminiszter most már elérkezettnek látta az időt a tarthatatlan állapotoknak gyors és radikális megszüntetésére. Rendeletet adott ki, amelyben megtiltja, hogy sajtótermékeket a hatóság engedélye nélkül ingyen osztogassanak.

Ebből a tilalomból természetesen az következik, hogy minden röpirat szövegét előzőleg be kell mutatni a rendőrhatalóságnak s csak ennek engedélyével hozható a nyilvánosság elé.

A belügyminiszter rendelete most érkezett meg Szalay János kir. tan. polgármesterhez. A belügyminiszter a rendelkezést a sajtótermékek elárulásáról szóló eddigi rendeletek azon intenciójára alapítja, amely szerint a hírlapoknak és egyéb nyomtatványoknak a rendes megszerzési helyeken kívül való terjesztéséhez hatósági engedély kell, amelynek figyelembe nem vétele esetén a hatósági engedélyezés útján gyakorolt megelőző rendészeti tevékenység könnyen kijátszhatóvá válnék.

Az utcákon és nyilvános helyeken osztogatott meghívók és kereskedői reklámcédulák a jövőben engedély nélkül osztogathatók. Ellenben a polgármester engedélyéhez van kötve a belügyminiszternek egy másik rendelete értelmében a képes levelezőlapoknak utcai arúsítása is.

A polgármester a rendeletet intézkedés végett a kapitányi hivatalnak adta ki. A főkapitány hirdetmény útján fogja közölni a közönséggel a belügyminiszter rendeletét, amelynek megszegése sajtórendészeti kihágást képezvén, büntetést von maga után.

H I R E K.

Személyi hír. Demetrovits Vladimir dr. rendőrfőkapitány e hó 21-én hat heti szabadságra ment. Távollétében **Vesei Elek** rendőrkapitány látja el a főkapitányi teendőket.

Elhalasztott közgyűlés. Balla Aladár dr. főispán a f. hó 22-ére tervezett városi törvényhatósági bizottsági közgyűlést a napirendre kerülő nagyfontosságú tárgyak előkészítésére

való tekintettel egy hétre elhalasztotta. A közgyűlést tehát e hó 29-én tartják meg.

Katonai kinevezések. Augusztus 18-ika a hadapródok kinevezetésének örömnapja. Ekkor csatolják fel először az egyedül boldogító hosszú kardot. A kamenicai hadapródiskolában 29-én részesültek ebben a kitüntetésben, illetve kinevezésben. Ezek közül az ujvidéki 6-ik cs. és kir. gy. e.-hez **Fekete Oszkár, Grosz M., Boicetta Miklós, Pakoll Jenő, Mahr Pált, Pálmai Imrét, Spigelski Leót, Lovrekovics Bogoszláv,** a pétervárad 70-ik cs. és kir. gy. e.-hez **Jurisich Erminij, Rajh Frigyes, Rathbauer Miksát, Bozics Károlyt, Óláh Gábort, Metzger Antalt,** a pétervárad 3-ik vár tüzérszázalójához **Konesznyt Károlyt és Schaffusz Andrást** nevezték ki tiszthelyettesekké.

A Villand cirkusz. A Villand cirkusz pompás előadásait gyengén látogatott nézőtér előtt tartja. Csütörtökön lesz az utolsó előadás.

Ankét az iskola segélyek ügyében. Megirtuk volt, hogy **Balla Aladár dr.** főispán felvetette azt az üdvös és okos eszmét, hogy tekintettel arra, miszerint városunk pénzügyi viszonyai a pótdadó 58%-át felőlelő iskola-segélyezést ki nem bírják, a város szüntesse meg ezeket a segélyeket és kérjék az ujvidéki népiskolák államosítását. Hétfőn volt ez ügyben újabb ankét, amelyen **Balla Aladár dr.** főispán elnökölt. **Profuma Béla** előadás után **Amon Pál dr.,** kanonok-plébános tiltakozott a katolikus iskolák államosítása ellen és kijelentette, hogy csak az erőszaknak engednek. **Balla** főispán tiltakozott ezen meggyanúsítás ellen és hatástanú beszedben választott **Amon** érveire, amelyek közül csak azt az egyet említjük fel, hogy a kanonok úr azt mondta ha a többi felekezet az államosítást elfogadja, akkor a katolikusok is elfogadják. Tehát nem meggyőződésből ellenezte. **Balla Aladár dr.** főispán tekintettel arra, hogy a kérdést békésen akarja rendezni és a kérdés jelenlegi stádiumában még nem érett meg kellőleg, bejelentette, hogy a közgyűlés napirendjéről lefoglalja venni és addig is új jövedelmi források kipuhatólása iránt fog intézkedni.

Csendélet a lövöldében. Vasár- és ünnepnapokon az ujvidéki polgári céllövészegyesületnek a futaki-utca végén levő szép kerthelyisége hangos a céllövők puskarogtatásától, a katonamuzsika zenéjétől és a mulatni vágyók jókedvétől. Mindez szép volna, csak néha vegyül bele ebbe a szép összhangba diszsonánia, egy kis véleménykülömbőség, egy kis rögtönzött birkózás vagy egy pár távolabbra is elhallható pofon formájában. Nem szólnánk bele az uraknak vasárnapi szórakozásába. Mindenki úgy szórakozik, ahogy tud és ahogy szeret. Egyik cigány és Roederer, a másik királysőr és pofonok mellett. Utóvégre ez gusz-tus dolga, mely individuális. — De annál több szavunk van a rendezőséghez. Vasárnap is elesattantak ilyen hangos nézeteltérések. Erről ugyan a rendezőség nem tehet, de ami azután történt, azt szóvá kell tennünk. Ugy mondták el nekünk, hogy a két eltérő nézetben levő úr „tettekkel tényező” volt, a rendezők közül néhányan nyomban statáriális ítéletet hoztak és az egyik szereplőt — aki állítólag az inzultált volt, a kertből kiutasították. Sőt, léven szüreti mulatság, az egyik rendező a csikósokat is ráuszította az egyikre és csak a véletlennek lehet köszönni, hogy nagyobb botrány nem történt. A statarium már rég ki ment divatból. Igaz, a rendezőségnek nem kell tünni, hogy a mulatságukat egyesek megzavarják. Mert utóvégre a kerten kívül is lehet pofozkodni. Sőt ott tágasabb. De ha hibát követ el és statáriális kiutasításban részesül az, a ki egy nőt megvéd és eközben kezét emel a másikra, úgy a másik a ki a nőt megbántotta és okot adott a köteles védelemre, épügy megérdemelte volna, hogy statáriálsan ítélkezzenek felette. De csak egyforma mértékkel mérni uraim! A statariumot is csak úgy lehet még mentetgetni, ha igazságos ítéletet mond!

Zombory László meghalt. Karlsbadból szerda reggel érkezett távirat azt a szomorú hírt hozta, hogy *Zombory László*, városi tiszti főügyész, ujvidéki ügyvéd, társadalmi munkorokonszenszenves nagy népszerűségű tagja rövid szenvedés után ott meghalt. Szomorúan számolunk be *Zombory László* haláláról, akit városunkban igazi népszerűsége miatt mindenki „*Laczi bácsa*”-nak szólított és szeretett. Mint ügyvéd az ügyvédi kar leszámottevőbb tényezője volt, mint kiváló és elismert büntető jogász messze vidéken nagy és jó hírek örvendtek. Mint ember maga jószág volt. Szellemessége, pompás utolérhetetlen jó kedélye inkább megszeretették a „*Laczi bácsa*”-t, az egész város Laczi bácsiját kinek élcei városzerte közzsájon forgattak. Néhány hét előtt megrongált egészségének helyreállítása céljából Karlsbadba utazott, ahol e hó 26-áig akart maradni. Néhány nap előtt beteg lett, ágyba dőlt és kedden éjjel meghalt. Aziránt, vajjon hazaszállítottuk-e, vagy idegenben helyezik örök pihenőre, mind- eddig intézkedés nem történt.

Ujvidékiek a pécsi iparkongressuson. A pécsi iparkongressuson az ujvidéki iparhatóság megbízásából *Pekló Béla* törvh. biz. tag és *iffi Zambauer Agoston* rendőralkapitány vettek részt.

A javadalmi hivatalból. *Welber Sándor*, a városi javadalmi hivatal főnöke szabadságra ment, azalatt a hivatal ügyeit *Golastein Mór* látja el.

A gazdasági bizottság ülése. A városi gazdasági bizottság tegnap szerdán délután 1/2 órakor a városháza kis tanácstermében ülést tartott, amelyen a következő napirendet tárgyalta: 1. 1000000 koronás kölcsön. 2. kórházépítés. 3. Fuchs K. szénszállítási szerződése. 4. Vadász Gyula állatorvos lakbér iránti kérvénye. 5. Fürst János kérvénye borszarító telep átruházása iránt. 6. Klein Ferenc kérvénye ingatlan átengedése iránt gyár céljára. 7. Andria halkonzervgyár kérvénye halelárusító helyiség stb. iránt. 8. 6-ik honvéd gyalogezred házi lőtér iránti kérvénye. 9. Izr. hitközség templom építési segély iránti kérvénye. 10. ker. kath. főgymnasium kérvénye biciklipálya bekerítése iránt. 11. Reich és Lebherz kérvénye gyártelek kibővítése iránt. 12. Határkövek megszerzési árának kifizetése. Az ülés lefolyásáról legközelebb fogunk beszámolni.

Ujvidékiek a katolikus nagygyűlésen. A Pécsen tartandó katolikus nagygyűlésen Ujvidékről *Herger Agoston*, római kath. hitközségi elnök, *Amon Pál dr.*, kanonok-plébános *Balla Árpád*, I. syndikus és még többen vesznek részt.

Politikai főmunkatárs: Kalmár Antal dr.
Felolós szerkesztő: Mayer József.
Társzerkesztő: Medvetzky Imre dr.

1129. sz.
1907. vgr.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujvidéki kir. törvényszéknek 1907. évi 10984 számú végzése következtében Dr. Kovács Bódog ujvidéki ügyvéd által képviselt Bröder Gyula javára Obrenov Tosa ellen 250 K s jár. erejéig 1907. évi július hó 30 n. foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 500 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: 1. 3 m/m zab, és 1 dr. sertés. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a titeli kir. járásbíróság 1907. évi V. 709/1 számú végzése folytán 250 kor. tőkekövetelés, ennek 1907. évi május hó 15 napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és összesen 96 kor. 84 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, *végrehajtást szenvedő lakásán Dunagárdonyon leendő megtartására 1907. évi augusztus hó 31-ik napjának délutáni 4 órája* határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra

kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Tittel 1907. évi aug. hó 16. napján.
Rex,
kir. bir. végrehajtó.

1130. szám.

1907. végreh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujvidéki kir. törvényszéknek 1907. évi 11813/P. számú végzése következtében Dr. Kovács Bódog ujvidéki ügyvéd által képviselt ujvidéki keresk. és iparosok hitelintézete mint szövetkezet javára *Jankovits Vlada, Kolarics Ácza és Mindits Mladen dunagárdonyi lakosok ellen* 800 K s jár. erejéig 1907. évi július hó 30 n. foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 3256 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: ágyneműek, lovak, szélrosta, kocsik, szecsakavágó, szobabutorok, 2 varrógép, 1 csikó, 1 arató és 1 vetőgép, tizedmérleg, ökrök, tehén és 1 kukoricza morzsoló, nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a titeli kir. járásbíróság 1907. évi V. 724/1 számú végzése folytán 800 kor. tőkekövetelés, ennek 1907. évi július hó 5 napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 135 kor. 79 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, *végrehajtást szenvedettek lakásán Dunagárdonyon leendő megtartására 1907. évi augusztus hó 31-ik napjának délutáni 3 órája* határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Tittel 1907. évi aug. hó 16. napján.
Rex,
kir. bir. végrehajtó.

Tágas üzlethelyiség

Futaki-utca 7. sz. alatt kladó, bővebbet Weinfeld-féle ruhakereskedésben ugyanott egy **lúvegszekrény** eladó.

Hirlapi subpränumeratio!

A „ROYAL” szállodában különféle komoly és vigtartalalmú napi-, illetve hetilapok kerülnek eladásra, u. m.:

Pesti Hirlap, Magyarország, Magyar Hirlap, Bosszem Jankó, Kakas Márton, Magyar Figaró, Vasárnapi Ujság, Pester Journal, Politisches Volksblatt, Pester Lloyd, Freie Presse, Fliegende Blätter és más újságok. 55. 3-3

TAKÁCS-féle gyomorsó

egyedüli biztos hatású szer makacs gyomorhajoknál, ára 3 korona. — Nagy jövedelem marad a gazda kezében, ha apró szárnyasai elhullását megakadályozza, ezt csak a

BAROMFI-TINKTURA

használatát által éri el, ára 90 fillér. — Kik sömörbajban szenvednek, azok használják a

FOLYÉKONY ECETSZAPPANT,

amely kitűnő gyógyszernek bizonyult számos esetben K 120

Takács István „Mátyás Király” gyógytár

CINKOTA. (Budapest mellett).

54. 16-2

Irodavezetőt

keresek vidékre ügyvédi irodába kinek nagy ügyvédi gyakorlata van. Lehetőleg jól tudjon szerbül fizetés használhatóság-hoz képest. Bizonyítványok kellene. Hol megmondja a kiadóhivatal

HIRDETÉMÉNY.

Alulírott úrbéri választmány **Zsablya** község határának tagosítására vonatkozó mérnöki munkálatokra pályázatot hirdet.

A tagosítás alá eső földterület körülbelül **10000 - 12000** holdra tehető.

Felkérletnek azon **okleveles** mérnökök, a kik ezen tagosítási mérnöki munkálatokat elvállalni óhajtják, hogy erre vonatkozó írásbeli ajánlataikat, valamint mérnöki képességüket igazoló okmányaikat és egyéb erre vonatkozó bizonyítványaikat és egyéb erre vonatkozó bizonyítványokat **folyó évi szeptember hó 1-ig** az alulírt úrbéri választmányhoz nyujtsák be.

A később beérkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Zsablya, 1907. évi augusztus hó 10-én.

56 3-3

ÚRBÉRI VÁLASZTMÁNY.

T. cz.

Van szerencsém ezennel becses tudomására hozni, hogy az

„ELSŐ MAGYAR

Általános biztosító Társaság ujvidéki főügynökségét

átvettem és irodámat **Winkle-féle** palotában megnyitottam.

Társaságunk biztosít tűz, jég, szállítmány és betöréses lopás ellen, továbbá közt életbiztosításokat a legkedvezőbb módozatok szerint.

A midőn szolgálataimat ez irányban felajánlom, kérem, hogy engem becses bizalmával megtisztelni sziveskedjék.

Ujvidék, 1907. augusztus havában.
kiváló tisztelettel

Will Győző

az Első Magyar Általános biztosító Társaság
46. 6-6. főügynöke.

Répa-Mag

óvári, obendorfi ekendorg javított óriás Duppani zab. Dollár zab, Székely és kora amerikai lófogú tengerik Karós és törpe babok. Gyorsfejlődési Poland-china

Magyar-bikák

kanalacok, Pekingsi gácsérok. Lámpanélküli költőgépek Pekingsi kacsa-, emdei lud-, fehér és fekete Orpington toljásokra előjegyzéseket elfogad

gróf **TELEKI ÁRVÉD**

drassól uradalmi intézősége. u. p. Koneza.

Egy modern üzlethelyiség

lakással együtt, a mai kívánalmaknak teljesen megfelelő, az ujonnan épült Winkle-házban kiadó. Bővebbet

KUBORCZY ezukrászda.

